

Adana Asurileri Sürgün Ediliyorlar¹

Bundan daha önce Adana'da ikamet eden bazı Asurilerimizin Fransız Askeri mahkemesi tarafından hapsedilip, daha sonra Marsilya'ya gönderildiğini duymuştuk. Ancak ayrıntılarına dair elimizde bilgi bulunmadığı için bugüne kadar bu konu hakkında düşüncemizi ifade etmemiştik.

Sonrasında Marsilya'da tutuklu bulunan Asurilerin bir kısmının Petersburg Pennsylvania'da yaşayan Daniel Hori Efendi'ye dayandırılan bir yazıda konu hakkında ayrıntılı bilgiler bulunmasından dolayı yazıyı tercüme ederek yayınlıyoruz:

Fransızlar Adana'ya geldiklerinde onları diğer milletlerden daha çok alkışlayan ve her türlü destek ve yardımda bulunan Asurilerdi. Sonrasında Türklere karşı Fransızlarla beraber savaşmalarını Asurilerden istediler. Asurilerde bu teklifi büyük memnuniyetle kabul ettiler. Yalnızca Türklere savaşmak üzere Fransız askerine verilen emirlerden daha etkili ve geniş emirlerin kendilerine verilmesini talep ettilerse de, o sırada Fransız hükümeti bu şartı kabul etmeyerek ancak onları sınırlı bir kuvvet oluşturulmasına izin verdiler.

Zavallı Asuriler bu yeni kurtarıcılara karşı taparcasına kapılıp, Türklerin ateşlerine çok fedakâr bir şekilde karşılık vermekle, onları püskürterek Fransa'ya karşı büyük bir fedakârlık ettiklerinden o sırada bütün gazeteler özellikle de Ermeni gazeteleri Asurilerin bu kahramanlıklarını parlak bir şekilde yayınlayıp onları övüp alkışladılar. Fakat bu durumdan sonra 13 Haziran 1920 tarihinde Adana civarında mevcut bir Türk köyü yağma edildi, o sırada Fransızlar Türklere beraber barış halindeydiler.

Türkler bu barış ortamını fırsat bilerek, Türklerin düşmanı ve Fransızların dostu olan Asurilerden intikam almak üzere, belirtilen köyde meydana gelen yağmalama olayını ve birkaç Türk'ün öldürülmesini Asurlulara mal ettiler. Ki zavallıların bu olaylarla kesinlikle ilgileri yoktu.

Şimdi Fransızlar, Türklerin bu iftiralarını dikkate alarak Adana'daki Asurilerin birer birer gözaltına almaya başladılar. Bir gün içinde altmış kadar Asuriyi toplayıp hapsedtiler. Tutuklanan bu Asuriler, kendilerini korumak amacıyla Fransızlardan izin alınarak sahip oldukları birer tüfek sahibiydiler. Türkler bunu bahane ederek yukarıda belirtilen olayın faillerinin Asuriler olduğunu iddia ettiler. Hükümet memurlarının büyük bir kısmı Türk

¹ Huyodo ܠܘܘܝܢ The Union volum1 Nr.8 13 Ağustos 1921 sayfa 2

olduklarından, gözaltında bulunanların ifadelerini istedikleri değiştirebiliyorlardı.

Sonunda 13 Ağustos 1920 tarihinde tutuklanan Asurilerin mahkemeleri değiştirilen ifadeleri gereğince Fransız Askeri Mahkemesinde görülerek bazılarına idam, bazılarına beş yıldan kırk yıla kadar hapis ve sürgün edilme kararları verildi. Daha sonra idam cezaları hafifletilerek yirmi yıl hapis ve yirmi yıl da sürgün cezasına dönüştürüldü. Mahkûm olan zavallıların şimdiye kadar bildiğimiz isimleri şunlardır;

Süryani Kadim Topluluğundan;

1- Musa Circis Saliba, kırk yıla mahkûm olup bugün elli yaşındadır. Evli olup bir oğlu ile bir kızını açlıktan vefat etmişlerdir.

2- Davud Kübrit, Kırk yıla mahkûm olup, elli üç yaşındadır.

3- Gallo Malke, yirmi yıl hapis ve sürgüne mahkûm edilmiş, yirmi sekiz yaşında, evli olup eşi Müslümanlar tarafından kaçırılmış, yalnız bir annesi vardır.

4- George Kürüs, yirmi yaşında bir genç olup yirmi yıla mahkûmdur.

5- Hacı Mansur (yaşı belirtilmemiş), ömür boyu hapse mahkûm edilmişse de sonradan cezası seksen bir yıla indirilmiştir.

6- İsa Musa, Yirmi yıla mahkûmdur.

Keldani Topluluğundan

7- George Davud on yıl.

8- Elyas Mansur, beş yıl.

9- Naum Matay, Musullu beş yıl.

10-Toma Simon, idama mahkûm edilmiş.

11- Toma Pıte, idama mahkûm edilmiş.

12- Toma Musullu, idama mahkûm edilmiş.

13-Abdo Musullu, idama mahkûm edilmiş.

Son sıra da belirtilen ve idama mahkûm edilen bu dört şahıs, Beyrut'ta yapılan ikinci mahkemelerinde cezaları kırk yıl hapis olarak değiştirilmiştir.

Bunların mahkemeleri 13 Ağustos tarihinde Adana'da yapılarak, tamamının iddiası bu yukarıdaki nedenden dolayıdır. Meslekleri ziraattır. Bunlardan başka İbrahim Abdunur Ablahad Tobya, İsa Zeyno, Davud Namuc Hava isimli Asuriler dahi, bu mahkûmların arasında oldukları belirtilmektedir. Bu mazlumlar Adana'da hapsedildikleri sırada Fransızlar tarafından evlerine girilerek, Türklerden yağma edilmiş, çalınmış mallardır diye zavallıların evlerinde bulunan mal, eşya ve zahirenin tamamı alınmış ve bu durum bazılarının ailelerinin ölümüne sebep olmuştur.

Huyodo

Yarım yüzyıl bir süreyle hapis ve sürgünlerine karar verilen bu zavallı Asur-Keldanilerin başvuracakları ve suçsuz olduklarına dair seslerini duyup hızlı bir şekilde özgürlüklerine kavuşmalarına yardım edecek işlerini kolaylaştıracak beş altı tane ilgili kişi ve kurumlar olabilirdi. Süryani ve Keldani Patrikhanelerimiz, Adana Milli Meclisleri ve sonrada Amerika'da Asur- Kâldo cemiyetimizin yönetim kurulu.

Adı geçen patrik ve patrikhanelerimizin bu konuda kendilerine ait görevleri yapıp yapmadıklarını bilmiyoruz. Şu söyleyebilir ki, bu hapsedilenlerin kendilerine isnat edilen cinayetlerin ya gerçek failidirler veyahut haklarındaki iddialar bir takım iftirallardan ibaret olup tamamıyla suçsuz da olabilirler.

Her iki yönüyle de şimdiye kadar hapsedilenlerden gelen şikâyet yazılarından, patrik ve patrikhanelerin bu meseleyi takiplerine dair bir işaret görülmemiştir. Adana milli meclisimize gelince, değil meseleyi takip ancak bunca zamandan beri kardeşlerinin haksız bir şekilde zindan köşelerinde tutulup ve mahkemelerde bulunmaları ondan sonra da sürgün edilmelerine dair bile bir bilgi verilmemiştir ki buna da kayıtsızlık denir.

Amerika'da Asur-Kâldo cemiyetinin değerli üyeleri şimdiye kadar bu konuda kesin bir bilgisi olmamasından dolayı da onlar da bir yardımda bulunamamıştır.

Başka milletler en ufak bir saldırı olması halinde derhal tepki anlamında yağmur gibi telgraflar yağdırırlar ve gerekirse adam gönderirler. Sonunda sorunu hızlı bir şekilde sona erdirirler. Fakat biz üzerimize gelen sorunları alıp otururuz ve sorunlar artınca da hangisini giderelim diye de şaşırıp kalırız.

Türk'ler, Asurilerden çeyrek milyon nüfusu yok ettiler. Onları koyun gibi boğazladılar, birçok evi, ocağı söndürdüler, bakire kızlarımızı kaçırdılar bunları kim sordu?

Kabul edelim ki, gerçi henüz doğrular ortaya çıkmadı, Adana'daki bir iki Asur-Keldaniler bir iki Türk'ü katlettiler, bunları çeyrek milyon Asurilerin kanlarına sayıp onları affetmek mümkün iken, soru sormadan öldürmek ve kırk yıl hapis ve sürgüne mahkûm etmek için hangi kanuna dayanıldı?

Bunları sormak ve takip etmek yanlış mıdır?

Ateşkesten sonra Adana'da askeri mahkemesinin bir işaretiyle, sorgulamadan, sorgu tutanakları olmadan, bir kurşuna kurban edilen, yaşadığı olay geçenlerde Beth-Nahrin'de ayrıntılarıyla yazılan Aho Şem'un isimli zavallı bir Süryani'nin öldürülmesi, şimdi hapiste bulunan Davud Malke'nin eşinin Müslümanlar taraflarından kaçırılması ve diğerinin iki çocuğunun açlıktan vefat etmeleri gibi facialara ne diyelim.

Aho Şem'un'un öldürülmesi konusunda bizden daha çok Ermeni gazeteleri yazdı ve hakkında icra edilen acımasız iş bu işlemleri, onların gazetelerinden alarak yayınladık. Bu mahkûmlar hakkında yapılan işlemleri de kendilerinden aldığımız yazılarla yazıyoruz.

Adana'daki patrik temsilcimiz ve Meclis-i Millimiz acaba bu konularda duyarsız ve tarafsız durduklarını anlayabilir miyiz? Daha öncesinde Türklere olduğu gibi sonrasında Fransızlara karşı ilk günden bağlılıklarını gösteren Asurilerin ödülü bu mudur?

Bu millet ne kadar şanssız bir millettir ki, hangi bir devlete bağlılık gösterirse, ondan aldığı karşılık yok ediliş ve yıkılıştır. Ümit ederiz ki gerek Patrik ve Patrikhanelerimiz, gerekse meclis ve topluluğumuz bütün milletimizin kurtuluşunu sağlayacak ve bu zavallıların da kurtuluşlarına yardım edecek her türlü tedbiri alma konusunda gerekli dikkati göstererek birlikte hareket ederler.

